

[Bertel Dahlgaard.]

spørgsmål kan ske afvigelse herfra, også i den økonomiske politik. Ingen vil benægte muligheden af, at socialdemokrater og konservative vil kunne finde hinanden her og der, således som Anders Vigen allerede har annonceret det i „Berlingske Tidende“, og vi hørte også i går, hvorledes det ærede medlem hr. Aksel Møller diskret bejlede til den socialdemokratiske regering i toldspørgsmålet; men hovedlinien økonomisk, socialt og kulturelt må iøvrigt blive den, jeg har nævnt.

Man kan så rejse det spørgsmål, hvem det fra tid til anden skulle tilfalde at danne regering under en sådan udvikling. Ja, derom er det vel ikke værd at fremsætte nogen forudsigelse. Det må vel afhænge af, hvorledes man arter sig til forskellige sider, men problemet var jo aktuelt for 14 dage siden. Der var afholdt et folketingsvalg, socialdemokratiet vandt 3 mandater, og venstre vandt 3. De konservative tabte atter et mandat, og det radikale venstre tabte det mandat, partiet vandt ved forårsvalget. Socialdemokratiet gik 58 000 stemmer frem eller ca. 7 pct., og venstres stemmetal gik frem med 43 000 eller med 9,4 pct. Hertil kom, at Knud Kristensen mønstrede 58 000 fribyttere, erobret bl. a. ved indhug på retsforbundets konjunkturryttere. Der kan altså ikke være tvivl om, at der var to sejrherre: socialdemokratiet og venstre. Heraf fulgte, at den nuværende statsministers tålmodighed måtte sættes på en hård prøve — og det var vel nok svært!

Lad mig straks sige, at når det radikale venstre under valgkampen og senere overfor kongen ligesom i 1950 tilrådede et alvorligt forsøg på at danne en regering på et meget bredt grundlag, var det ikke affødt af de øjeblikkeligt foreliggende situationer. Det er det radikale venstres opfattelse, at en underbygning og konsolidering af folkestyret peger mod flertalsregeringer, der hviler på et bredt grundlag, og som derfor kan tilføre folkestyret den stabilitet, som ellers i almindelighed må savnes — det er den samme vej, den ny grundlov peger —, og hindringen for en sådan udvikling er jo kun misforståede prestigehensyn.

Disse slagord, som venstre har strøet om sig med, at man ikke kan sidde i regering sammen med et parti, der har et andet

samfundssyn, medens man udmærket bag efter kan løse store, aktuelt foreliggende opgaver ved et nødvendigt samarbejde i folketinget med det samme parti, vil lidt efter lidt tabe deres værdi, fordi befolkningen ser deres tomhed. Det radikale venstre er af den opfattelse, at dansk folkestyres vej ud i fremtiden går gennem brydningerne i befolkningen mellem de tre grundanskuelser på længere sigt: den socialistiske, den konservative og den socialliberale, samtidig med, at der i regeringen og folketinget organiseres et samarbejde på bredt grundlag omkring de aktuelle opgaver, der er modne til løsning.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen er jo endnu den eneste indenfor venstre, der har haft mod til at pege på en sådan udvikling som et middel mod, at demokratiet styrer ind i nye kriser, når han f. eks. siger, at tiden kan gøre det naturligt, at liberale partier danner koalitionsregering sammen med socialistiske partier. Vi må efter min mening ikke tro, at vi i løbet af en menneskealder kan indføre det rene forholdtalsvalg og etkammerssystemet, samtidig med at vort samfund i bund og grund har skiftet karakter, og så fortsat gå rundt i de gamle forestillinger om en organisering af det politiske arbejde svarende til tiden forud for den første verdenskrig. Men de gamle forestillinger overlevede altså også det sidste regeringsskifte, og tanken om en regering dannet på bred basis afvistes i hvert fald af venstre, vel ikke direkte af socialdemokratiet. Må jeg her minde det ærede medlem hr. Aksel Møller om, at tanken om en sådan trepartiregering ikke er mere virkelighedstjærn, end at kongen allerede i 1950 opfordrede til dannelsen af en sådan regering, og at den daværende statsminister derefter gjorde et forsøg derpå.

Under disse forhold og med valgets resultat som baggrund gav det radikale venstre den tidligere statsminister, Erik Eriksen, tilsagn om, at partiet, hvis han dannede en ren venstre-regering, ikke ved dens fremtræden for folketinget ville deltage i en politisk aktion imod den. Vi ville for vort vedkommende give en sådan regering lejlighed til at føre sin politik frem. Når vi indtog det standpunkt, står det i forbindelse med, at vi for det første ikke anerkender den anskuelse, som det synes socialdemokratiet